

מה אונכל אותך?

כשרבע מכל כוחהאדם הפעיל בישראל מרותק ל- מערכת הביטחון — מה פירוש הדבר? פירושו הוא שכל אדם רביעי בישראל מקבל שכר, ומוציא את שכרו זה במשק — מבלי לייצר שום דבר למען המשק. מרגמות ופגזים אינם סחורה. כאשר ארבעה אנשים מוציאים את שכרם במשק, אבל רק שלושה מהם מספקים למשק סחורות ושירותים — מתקבל עודף עצום של הביקוש על ההיצע. כשעולה הביקוש על ההיצע, עולים המחירים בלי הרף. מצב זה מהווה מכונה אדירה לייצור איניפליציה.

אינפליציה זו היא בלתי נמנעת. היא מוכרחה לגדול משנה לשנה, יחד עם תקציב הביטחון. כאשר גדלה האינפליציה, גדל הפער. העניים נעשים עניים יותר, העשירים נעשים עשירים יותר. ערך הכסף כפיסך פוחת מחודש לחודש. מצד אחד, גורם תקציב הביטחון הענקי לאינפליציה, ומדברן אותה. מצד שני הוא לוקח מן המדינה את הי אמצעים הדרושים לפעולה סוציאלית וכלכלית לשם צימצום הפער.

כך, בשתי צורות שונות, גורם תקציב הביטחון להנצחת העוני והנחשלות של חלק גדול מאזרחי ישראל — עם כל הסכנות הפנימיות המחיריות הכרוכות בכך.

צית הסכום הזה מוקדש לתקציב הביטחון, ועוד מיליארד נוסף להוצאות ביטחוניות הכלולות בתקציבים אחרים.

מה נשאר? מה נשאר למימון כל הוצאות המדינה ל כל המשימות האחרות — בניין המשק, פיתוח הארץ, צימצום הפער החברתי, הינון וסעד, בריאות ודואר ועוד ועוד? 5 מיליארד לירות — פחות משליש מן התקציב האדיר.

כמילים פשוטות ואכזריות: בגלל תקציב הביטחון העצום, ההולך וגדל, אין כל אפשרות לספק לתושבי ישראל יותר מן השירותים הי עזובים הקיימים. מסופקני אם המדינה תוכל לספק בעתיד אפילו את השירותים האלה.

כבר כיום אין רוב האוכלוסיה מקבלת את החינוך

אווריה של שיעמום טוטאלי קיבלה הכנסת, ביום הרביעי שעבר, את תקציב המדינה לשנה השוטפת. 33 ח"כים הצביעו בעדו, 13 נגדו, אחד נמנע. 73 חברי הכנסת אף לא טרחו להשתתף בקבלתו הסודית של תקציב המגיע לסכום שלא היה עוד כדוגמתו: 16,385,550,000 לירות.

בתקציב משרד הביטחון, מסופקני אם רוב חברי הכנסת הנוכחים עמדו על מלוא המשמעות של סכום מסחרר זה.

שנה האחרונה לפני מילחמת ששת הימים, הגיע תקציב הביטחון למיליארד ורבע לירות.

בסכום זה ציידנו ואימנו את הצבא, אשר הביס את צבאות כל שכנינו תוך כמה שעות, והנחיל למדינה ניצחון צבאי יחיד במינו.

כל זה מתוך שמה ישראל "הקטנה", מתוך הגבולות, "הבלתי ביטחוניים". אותם הגבולות אשר החזיקו אותם מהווה, לדעת ראשיהממוי שלה, התאבדות לאומית.

מאז הגנו יושבים במשך חמש שנים וחודש לאורך קוים הנקראים, בפי חסידיהם, בשם "גבולות הביטחון האידיאליים". שטחים נרחבים נתונים לשליטת צה"ל ומבטחים לנו, כך אומרים, מרחב הגנה ותימרון. ההינון היה מחייב כי בגבולות ביטחוניים אידיאליים אלה, יירד תקציב הביטחון ותקטן המעמסה. אולם השנה עולה תקציב הביטחון הרישמי על 6 מיליארד ל"י.

כמילים פשוטות: תוך חמש שנות ישרי כתנו כשטחים המוחזקים, מאחורי "גבולות הביטחון האידיאליים", גדל תקציב הביטחון הרישמי פי חמישה.

ל כך יש להוסיף את סכומיה העתק האחרים הר מוקדשים לביטחון. מחוץ לתקציב משרד הביטחון, סכומים המשלבים בתקציבים משרד אחרים, (למשל: הוצאות השיטור המוגבר, הוצאות הביטחון של אל ע"ל, ועוד ועוד).

על כך יש להוסיף עוד את מחיר הנשק שאותו אנו מקבלים באשראי, ואת ההתחייבויות לשנים הבאות. גם זה אינו מזלזל הנטל. יש להוסיף על כל זאת את ימיה העבודה האובדניים למשק בגלל הגיוס למילואים, ובמיוחד את הנזק הנגרם עקב גיוס מנהלי העבודה ועובדים מרכזיים, שבהם תלויה עבודתם של רבים אחרים. התקציב הגלוי גדל פי חמישה. ההוצאה הכוללת גדלה עוד יותר.

זבנג ולא גמרנו: כמה זה עולה?

זה הן העובדות — ושום כלכלן רציני של הי מיסד לא יעז להכחישן.

אין הן מופיעות בהכרזות המפוצצות של משה דיין, ואין הן קיימות בתודעתה הרדודה של גולדה מאיר! כמו חסידיהם, הם חיים בגן עדן — גן עדן של שוטים.

מה נובע מעובדות אלה? הן מופיעות כי מצבנו הביטחוני האמיתי לא השתפר מאז מילחמת ששת הימים, אלא להיפך.

תקציב הביטחון הוא מודד מדויק למצב הביטחוני — יותר ממצבירותו, יותר ממצבים משתנים של התלקחות ורגיעה, אפילו יותר ממיספר האבידות — אף שכל טיפה של דם יקר לאין ערוך מכל סכום של כסף. מצבנו הביטחוני הוא המכריח אותנו להקדיש כסף וכוח אדם למאמץ הביטחוני. על כן מהווה מאמץ זה את המודד הנכון למצב הביטחוני הכולל — המורכב מן המצב הבינלאומי, הנשק הזורם לארצות ערב, סכנת ההתערבות של מעצמות גדולות, פעולות הפידיאון, ועוד. במשך חמש שנים הצליחה ממשלת ישראל לייצור מצב המכריח אותנו לזרוק את חלק הארי של פריעמולנו — פרו עמלנו האישי של כל אדם בישראל! — לתוך הדוע הפעור של בור הביטחון.

והי הסכנה האמיתית הרובצת לפיתחנו. אנתנו מנצחים ומנצחים, בקרבות גדולים וקטנים. מנצחים בקרב נגד צבאות ערב, מנצחים בקרב נגד הפידיאון.

אבל אין בכוחנו לסיום את המילחמה בכוח הנשק, למרות מוהירו הנרא שיש נשק זה. אין בכוחם של הערבים לנצח אותנו בשדה הקרב. אך מסתבר שיש בכוחם לעצור את התפתחותנו ולעוות את חברתנו, להטיף עלינו מעי מסה ביטחונית שתגדל משנה לשנה, עד כדי שיבוש היינו האומיים והפרטיים.

כסילים אינם רואים אלא את המאורעות החולפים, את הקצף שעל פני המים הפוליטיים. הם רואים את הרגיעה על הגבולות, את חוסר האונים של הפידיאון, עובדות כלכליות ומיספרים תקציביים, המגלים את המתרחש מן תחת לפני המים, משעממים אותם.

לכן הם מאמינים כי מצבנו טוב ואיתן, ושכדאי לנו להמשיך שמצב זה עוד עשרות שנים. משה דיין ניבא זה עתה, בחוג סגור, שמצב זה יימשך עוד עשרים שנה, ונראה שהדבר לא הואיג אותו כלל.

האמת היא שמצב זה נושא בחובו סכנות חמורות ביותר לעתידנו — לא בשדה הקרב, אלא ביותר האמץ הכספי והסוציאלי.

מי שמבין זאת, חייב לחתור לשינוי המצב לאתה, להעדת השלום על שטחים, כדי שנוכל להוריד בהדרגה את תקציב הביטחון, ולהעתיק את עיקר מאמצינו מן היותה הצבאית ליותה הכלכלית, החברתית והחינוכית. ההיסטוריה ידעה הרבה עמים בתימנוני צחים ועטוריה הילה, שמתו מאפיסת יכוחות. איניא נלך בדרכם.

המינימלי הדרוש בחברה מודרנית ותרבותית. שלומי הסעד הם לעג לרש. שרותיה הבריאות אינם מספיקים. רוב השרותים הממלכתיים — מן המיטרה ועד הדואר — נמצאים בשלבים שונים של התמוטטות.

זהו מחיר תקציב הביטחון. הוא מונח כי אבני נגף על דרך התקרמותנו האומית והחברתית. הוא קשור לדגלנו ככדור עופרת, בעוד אנו מנסים להתחרות עם המדינות הטכנולוגיות המתקדמות על מקומנו בעולם.

ברור שבמצב כזה, כל הדיבורים על סתימת הפער הסוציאלי, ואפילו על צימצום, הם פיתפופיציים. ככל שגדל תקציב הביטחון, כך יקטן הסכום העומד לרשותנו למטרה חיונית זו.

יטוי אחר לאותה בעייה הוא השימוש בכוחהאדם. לדעת הכלכלנים הרציניים, בעייה זו חמורה יותר מן הכסף.

במערכת הביטחון נמצאים כיום 280 אלף מפרנסים — חיילים מכל הסוגים, עובדי מערכת הביטחון והייצור הצבאי.

כומר: רבע מכל המפרנסים במדינה, שמיספרם מתקרב עתה למיליון.

אם מנכים ממיליון זה את מקריהסעד שאינם עובדים, מתקבל יחס מבהיל עוד יותר.

לאחוז כזה הגיעה בוייטנאיה למשך שנתיים שדוש כשיא מילחמת העולם. שום מדינה לא עמדה מעולם במצב כזה במשך תקופה ממושכת.

ודר זה אינו מדויק לגמרי, בגלל ההבדל במחירים וסיבות אחרות. אבל ישנו מודד מדויק לגמרי.

מהו חלקו של תקציב הביטחון בתוצר הלאומי הר גולמי? — אותו סכום תיאורטי המסכם את מכלול הר פעילות במשק?

בשנה האחרונה לפני מילחמת ששת הימים היווה תקציב הביטחון 10% — עשרה אחוזים — מן התוצר הלאומי.

התוצר הלאומי עצמו היה אז קטן מאוד, בעיקבות שנות המיתון. השנה מגיע תקציב הביטחון ל-28% מן התוצר הר לאומי.

עשרים ושמונה אחוזים!

זהו אחוז מדהים. ארצות אירופה המערבית מוציאות כיום על ביטחונן בין 3% ל-4% של התוצר הלאומי שלהן. ארצות הברית הגיעה ל-8% עד 10%, ובריית המועצות ל-10%. והנה נאלצו שתי מדינות ענק אלה, זה עתה, לחתום על חוזה להגבלת החימוש, מפני שלא יכלו לעמוד לאורך ימים במעמסה.

אנחנו, מדינה עניה בעלת משק דל, מוציאים על ביטחוננו אחוז הגדול כמעט פי שלוש שמה מזה של ארצות הברית, שופעת העושר!

אחוז פנטסטי זה אינו משקף את מלוא חומרתה של המציאות בה אנו חיים. כדאי לבדוק את השפעת תקציב הביטחון על שאר חלקי תקציב המדינה.

מן התקציב הכולל של 16.4 מיליארד, למעלה מ-4 מיליארד מוקדשים לתשלום חובות וריבית. חובות אלה נובעים, בעיקרם, מהוצאות הביטחון של שנים קודמות. נשארות 12 מיליארד לירות. למעלה ממחיר